

Versie per 1 juli 2008

260 GEZAMENLIJKE HUISHOUDING

1) ALGEMEEN

Met de invoering van de WWB is er een wijziging in het begrip samenwoning met betrekking tot de bloedverwanten in de tweede graad. Onder bloedverwanten in de tweede graad wordt verstaan: broer en zus of grootvader en kleinkind. Ook samenwonenden van gelijk geslacht vallen onder het samenwoningbegrip: de motieven om samen te wonen zijn niet van belang.

Van een behandeling als een gezin is sprake, indien aan de volgende criteria is voldaan:

- twee personen hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben
- zij blijf geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins

tenzij

- er sprake is van bloedverwanten in de eerste graad of een bloedverwant in de tweede graad waarbij er bij één van de bloedverwanten in de tweede graad sprake is van zorgbehoefte.

In de praktijk spreken we dan van het beschikken over gezamenlijke huisvesting plus het vereiste van wederzijdse verzorging. Is er slechts van één element sprake, dan is een gezamenlijke huishouding niet aannemelijk, tenzij bij wederzijdse verzorging (slechts voor bepaalde gevallen, zie hierna) de verlichte bewijslast aan de orde is. In die gevallen staat de wederzijdse verzorging van rechtswege vast, en is er sprake van een onweerlegbaar rechtsvermoeden.

2) ZORGBEHOEFTE

Bij zorgbehoefte kan gedacht worden aan een noodzakelijke behoefte aan zorg als gevolg van lichamelijke, geestelijke en/of sociaal-psychologische belemmeringen. Een medisch advies of een indicatie van een zorginstelling kan helpen bij het maken van de individuele afweging. Ook het hebben van een bepaald soort uitkering: WAO, WA-JONG en ZW kan een rol spelen bij het nader invullen van de individuele afweging. Uitgangspunt is het hebben van een blijvende zorgbehoefte.

Er is sprake van zorgbehoefte als één van de bloedverwanten:

- door één of meer beperkingen van medische aard redelijkerwijs niet (meer) in staat geacht kan worden volledig een zelfstandige huishouding te voeren. Hierbij kan (eventueel) rekening worden gehouden met de bestaande huisvestingssituatie, het beschikbare aanbod aan ondersteunende voorzieningen en hulpmiddelen op het gebied van onder meer thuiszorg, woningaanpassing en vervoer; of
- jonger is dan 18 jaar en vanwege ernstige belemmeringen van sociale aard geen beroep kan doen op de onderhouds- en zorgplicht van zijn ouders.

3) GEZAMENLIJKE HUISVESTING

Ook al hebben partners formeel een ander (post)adres; van belang is slechts of zij gezamenlijk een hoofdverblijf in dezelfde woning hebben. Het delen van (woon)kosten betekent weliswaar het voeren van gezamenlijke huisvesting. Echter: slechts de toevoeging van wederzijdse verzorging maakt van het geheel een gezamenlijke huishouding.

Een uitzondering is de LAT-relatie; het komt voor dat men wel voor elkaar zorgt, elkaar in de weekenden bezoekt, samen op vakantie gaat, maar dat partijen ieder hun zelf-standige huisvesting hebben. In dat geval is niet voldaan aan het eerste criterium (gezamenlijke huisvesting) en is dus ook geen sprake van een gezamenlijke huishouding.

Een tweede uitzondering is het kostgangercontract. Aan een dergelijk contract worden echter hoge eisen gesteld; partijen dienen het zakelijk karakter van het contract aan te tonen met bewijsstukken. Door middel van inzage in giro- en bankafschriften dient de regelmatige betaling van kostgeld aannemelijk gemaakt te worden. Uit de prijs dient een commerciële kostgangerrelatie te blijken. Bij het onderzoek door de sector Samenleving behoort in een dergelijk geval tevens een onaangekondigd huisbezoek met aansluitende rapportage.

Het onderzoek van de sector Samenleving, alsmede de hieraan gekoppelde interne rapportage, blijft in eerste instantie beperkt tot de gezamenlijke huisvesting. Kan die niet worden aangetoond, dan heeft het geen zin de wederzijdse verzorging te onderzoeken. Kan een gezamenlijke huisvesting niet worden aangetoond dan wordt terzake gerapporteerd en besloten. Verwezen wordt naar bijgaande model rapportage.

4) VERLICHTE BEWIJSLAST/Onweerlegbaar rechtsvermoeden

In bepaalde situaties hoeft de sector Samenleving niet te bewijzen dat sprake is van wederzijdse verzorging. Afhankelijk van de omstandigheden wordt de wederzijdse verzorging bij voorbaat aangenomen. Dit wordt ook wel het "onweerlegbaar rechtsvermoeden" genoemd, en wordt aangenomen wanneer:

- het ex-gehuwden of ex-samenwonenden (de CRvB heeft bij uitspraak van 8-5-2000 het begrip eerder in artikel 3 lid 4 sub a Abw in tijd beperkt tot 2 jaar teruggerekend vanaf het moment van de bijstandsaanvraag en daarmee aansluiting gezocht bij het Besluit aanwijzing registraties gezamenlijke huishouding) betreft;
- uit de relatie een kind is geboren of een kind is erkend;
- er sprake is van een samenlevingscontract;

- er sprake is van een registratie als een gezin elders in de sociale zekerheid.

Een limitatieve opsomming van de registraties is opgenomen in het Besluit aanwijzing registraties gezamenlijke huishouding.

5) WEDERZIJDSE VERZORGING

Alleen wanneer een gezamenlijke huisvesting kan worden vastgesteld, en de verlichte bewijslast niet van toepassing is, onderzoekt de sector Samenleving vervolgens of er sprake is van wederzijdse verzorging. Blijkens recente jurisprudentie worden hieraan zware eisen gesteld: als de (evenredige) verdeling van kosten uitsluitend is beperkt tot die welke samenhangen met het meest elementaire gebruik van de woning, kan voor de toepassing van de WWB niet worden gesproken van wederzijdse verzorging. Dit wordt eerst anders bij een verdergaande kostendeling resp. zorg voor elkaar. Dus: bij het delen van de huur is nog geen sprake van wederzijdse verzorging. Wel, als men de kosten deelt van de omroepbijdrage, abonnementskosten van krant en telefoon, de loten van de Staatsloterij of als deze kosten over één gezamenlijke rekening lopen (JABW 1997/148).

Indien is voldaan aan het criterium gezamenlijke huisvesting, maar uit het onderzoek van de GSD blijkt dat niet is voldaan aan het criterium wederzijdse verzorging, wordt een gezamenlijke huishouding niet aannemelijk geacht.

6) BLOEDVERWANTEN

Met de invoering van de WWB vallen buiten de gezamenlijke huishouding alleen de bloedverwanten van de tweede graad die voldoen aan het "criterium zorgbehoefte".

Overigens betekent een gezamenlijke huisvesting van broer en zus niet automatisch een gezamenlijke huishouding, er moet namelijk ook aan het criterium van de wederzijdse verzorging worden voldaan. Ook als er sprake is van samenwoning van meerdere broers en/of zusters moet er tussen twee broers en/of zusters sprake zijn van het meer in het bijzonder voor elkaar zorgdragen dan voor de andere broers en/of zusters

7) MIDDELETOETS

Indien een gezamenlijke huishouding wordt vastgesteld, kan men aanspraak maken op de bijstand naar het normbedrag voor een echtpaar, onder aftrek van de inkomsten van de gezinsleden (gezinsbijstand).

BEPALINGEN WWB

Art. 3, 4 WWB

TREFWOORDEN

Bloedverwanten

Gezamenlijke huishouding

Middelentoets

Verlichte bewijslast

Onweerlegbaar rechtsvermoeden

Wederzijdse verzorging

Zorgbehoefte